

Serbestî û Azayî Roja Geşe!

Koletî û Bindestî Roja Reşe!

DENGÊ KURD

NAVENDA ÇANDA KURD "RONAHÎ"

Hejmar: 1 (82)

Yanvar, Rêbendan sala 2013-a

Ji çileyê paşin sala 1992 tê weşandinê

"Ronahi" Kurd
Mədəniyyət
Mərkəzi
Azərbaycan
Kürdlərini Yeni İl
bayramı münasi-
bət ilə təbrik edən
Kürdüstan
hökumətinə (İraq),
xüsusəndə MDB nümayəndəliyinə öz
təşəkkürünü bildirir.

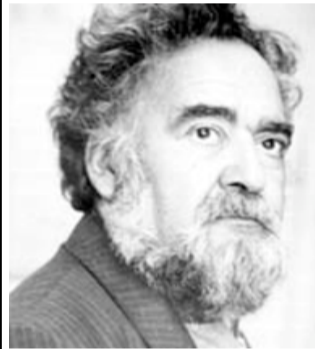
İlham Əliyev Bakının Xətai rayonunda yeni salınan parkda yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur

Prezident İlham Əliyev Bakının Xətai rayonunda yeni salınan parkda yaradılan şəraitlə tanış olmuşdur.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Hacıbala Abutalıbov parkda yaradılan şəraitlə bağlı dövlətimizin başçısına məlumat verdi. Bildirildi ki, iki hektar ərazisi olan parkda hovuz inşa edilmişdir. Hovuzun mərkəzində Avstriya mütəxəssisləri tərəfindən qlobus formasında xüsusi sistem quraşdırılmışdır. Bu sistemə istənilən proqramı yükləmək mümkündür. Bu qurğu paytaxt haqqında məlumatları və müxtəlif reklam çarxlarını

nümayiş etdirmək imkanına malikdir. Parkın işıqlandırma sistemi ən müasir standartlar səviyyəsindədir və gecə saatlarında bu istirahət guşəsinə xüsusi gözəllik verir. Parkın ərazisində çoxlu sayda ağac və gül kolları əkilmiş, yaşıllıq zolağı salınmış, paytaxt sakinlərinin istirahəti üçün lazımı şərait yaradılmışdır. Ətrafında da abadlıq işləri aparılmış parkın ərazisinə 10 min kvadratmetr qranit və xüsusi plitələr döşənmişdir.

Dövlətimizin başçısı parkda yaradılan şəraitlə yaxından tanış oldu və müvafiq tapşırıqlarını verdi.

**Azərbaycanın adlı-
sanlı şairi Xəlil Rza
Ulutürk kürd xalqının
dərdinə acımış, onun
mübarizəsinə bir çox
şerlər həsr etmişdir.
Şair bu xalqın işıqlı
gələcəyinə inanaraq
yazır:**

*Hələ millətlər var ki,
Milliyəti danılır.
Köksündə dəvə qəlbi,
Fil üreyi olsa da,
Müstəmləkə möhrüylə
Cırtan kimi tanınır.
Hələ Həjar oxuyur:
- Kürdüstanım, dərdli Vətən,
Nalan Vətən!
Hər parçası bir vəhşinin
Pəncəsində qalan Vətən!*

*Mən gizlədə bilmərəm qranit qürurumu,
Əzəldən cəsurların, mərdlərin heyranıyam.
Topların qarşısında, tankların qabağında,
Daşla, yabayla çıxan kürdlərin heyranıyam!
Güclüdür fəthlərin topu, tankı, raketini,
Vulkanların üstündə cırtanlar dura bilməz,
Prezidenti dağlarda səngər quran millətin,
Azadlıq amalını tanklar susdura bilməz!
Toplar susdura bilməz!*

rûpêlê 3-a

**EYNİ TALELİ
İKİ XALQ**

rûpêlê 7-a

**Azadlıqdır, azadlıq,
Bu gün davası kürdün**

rûpêlê 7-a

QƏLBİMİN İSTƏYİ

rûpêlê 3-a

**Ulu nəsəl
səcərəm**

İraq prezidenti Cəlal Tələbaninin vəziyyətinin yaxşıya getdiyi açıqlandı

Almaniyada müalicə alan İraq prezidenti Cəlal Tələbaninin vəziyyətinin yaxşıya doğru getdiyi bildirilir. "Azadinform" xəbər verir ki, İraq Kürdüstan Vətənpərvərlər Birliyinin nümayəndəsi Fuad Günahsız Tələbaninin ayağa qalxıb danışdığını və müalicəyə başladığını söyləyib.

Tələbaninin müalicə gördüyü xəstəxanadan başqa yerə göndərildiyini bildiren F.Günahsız əlavə edib ki, bundan sonra prezidentin müalicəsi xəstəxananın fiziki müalicə hissəsində davam edəcək.

Məsud Bərzani ABŞ Səfiri ilə görüşüb

Görüş zamanı İraqda kürdlərlə baş nazir Maliki hökuməti arasındakı siyasi və hərbi böhran müzakirə edilib

FaktXeber.com-un verdiyi məlumata görə, İraq Regional Kürd Rəhbərliyinin sədri Məsud Bərzani ABŞ-ın bu ölkədəki səfiri Stiven Bekroftla görüş keçirib. Ərbin Səlahəddin qəsəbəsində baş tutan görüş mətbuat üçün bağlı olub. Görüş zamanı İraqda kürdlərlə baş nazir Maliki hökuməti arasındakı siyasi və hərbi böhran müzakirə edilib. Qeyd edək ki, İraqda Nuri Əl-Maliki hökuməti ilə kürdlər arasında gərgin vəziyyət yaranıb. Türkiyə dövlətinin İraqın daxili işlərinə müdaxilə edərək kürdləri dəstəkləməsi isə vəziyyəti bir qədər də qarışdırıb.

Tatlısesden Bağçalıya demokratiya dərəsi

"Dövlət bəyin fikirlərinə hörmət göstərirəm, amma mənim də öz fikirlərimi açıqlamaq azadlığım var"

Türkiyə Milliyətçi Hərəkat Partiyasının (MHP) lideri Dövlət Bağçalı ölkənin tanınmış müğənnisi İbrahim Tatlısesin sosial şəbəkədə yazdığı sülh mesajına etirazını bildirib. Siyasi lider müğənninin düşüncəsiz olmaqda ittiham edib. "Millətimizin yaxından tanıdığı urfali müğənni sosial media ilə "barış olsun" – yazaraq mesaj göndərib. Hesab edirəm ki, bu insan yolun İmralı və Kandinləndən keçdiyini bilməyəcək qədər düşüncəsizdir" – deyər Bağçalı çıxışında bildirib.

Bağçalının çıxışına münasibət bildiren Tatlıses onun düşüncəsinə hörmət etdiyini, öz fikirlərini açıqlamaq azadlığına da sahib olduğunu deyib. "Dövlət bəy məni düşüncəsiz kimi dəyərləndirə bilər. Onun fikirlərinə hörmət göstərirəm. Amma mənim də öz fikirlərimi açıqlamaq azadlığım var. Mən müharibəyə qarşıyam və ölkəmdə sülh istəyirəm, illərdir davam edən bu acının bitməsinə istəyirəm. Bunlar mənim fikirlərimdir. Hər fürsətdə sülh tərəfdarı olduğumu, müharibəyə qarşı olduğumu deyəcəyəm. Hamının fikrinə hörmətim var. Amma mən də belə fikirləşirəm. Sülh istəmək cinayətdirsə, mən bu cinayəti işləyəcəyəm. Ölkəmdə dava – döyüş istəmirəm".

Xatırladaq ki, məşhur müğənni bir neçə gün əvvəl, "Twitter" sosial şəbəkəsində rəsmi Ankaranın kürd probleminin həlli üçün həbsdə olan PKK lideri Abdullah Öcalanla danışıq prosesi üçün dəstək mesajları yazmışdı.

"Silahı yerə qoymaq nə bir şəxsən, nə də bir partiyanın məsələsidir. Bu, ağlayan anaların, ataların, bacıların və Türkiyənin məsələsidir. İnsan sevdalısı müğənni olaraq mənim də arzumdur ki, həsrətində olduğum sülh yolunun qarşısında xəndək yox körpü qurulmasını görüm. Mən də daxil olmaqla kim buna qarşı olarsa tarix onu bağışlamayacaq və dibi olmayan çuxurda basdıracaq. 40 illik sənət həyatım bu acıları görmək və yaşamaqla keçdi. Nə qədər ömrüm qalıb ki? Qoyun gözümlə sülhlə bəzənmiş ölkə görsün" – deyər Tatlıses yazıb.

ans

Mən bu qəzetin oxucularına, kürd qardaş və bacılarımıza gözyaşındılığı verirəm

Hər xalqın, millətin öz səsi, öz nəfəsi var. Bəşər cəmiyyəti, insanlıq bir kökdən, bir gövdədən şəxələnən ayrı-ayrı budaqlardır. İnsanı soy-kökündən, ilkin qohumluqdan dil və din müxtəlifliyi uzaq salmış, parçalamış, etnik bölgülərə ayırmışdır.

Bu gün Azərbaycanda dili başqa, dini eyni milli qurum və etnik qruplar, həmçinin azsaylı xalqlar və millətlər mövcuddur. Onlar tarixən bu torpaqda yaşamışdır. Milli təfəkkür müxtəlifliyi, dil ayrılığı hardasa bu həmvətənlərimizi özünün etnik

cizgilərinə qayıtmağa vadar etmiş, milli mənsubiyyətdən gələn məhəbbətin ehtirası ilə alovlandırmışdır. Bilirik ki, zaman-zaman, say azlığında qalan xalqların doğma dilində olan mətbuatı olmamışdır. Bu, əslində qırmızı imperiyanın, cəmiyyət üzvlərinin manqurtlaşmağa aparan totalitar rejimin acı bəhəsidir.

Azərbaycan ərazisində yaşayan kürdlər özünün yeni qəzetini – "Kürdün Səsi"ni görəndə şübhəsiz ki, sevinəcəklər. Ana dilində qəzet – ana laylası qədər şirindir. Yeni

siyasi rejim, demokratik ab-hava ölkədə yaşayan irilixirdalı xalqların taleyində müəyyən dönüş yaratdı. Unudulmuş adət-ənənə, milli psixologiya, milli varlıq, milli kolorit bərpa olunmağa başladı... "Kürdün Səsi" də milli özünəqayıdışın bir işartısıdır. Mən bu qəzetin oxucularına, kürd qardaş və bacılarımıza gözyaşındılığı verib həsrətində olduqları anadilli qəzetin nəşri münasibətilə onları ürəkəndən təbrik edirəm.

Adil Cəmil
№1, 1992

Hazırda bizim kürdlərlə münasibətlərimiz yaxşıdır

İraqın Azərbaycandakı səfirliyinin təşəbbüsü və dəstəyi ilə Bakıda səfərdə olan keçmiş türkmən millət vəkili, Türkmən Ədəbiyyatı və Yazarlar Birliyinin başqanı Əsət Ərbin, həmçinin Türkmən Reform Radiosunun başqanı Riyaz Dəmirçi ziyalılar, millət vəkilləri və digərləri ilə görüşlər keçiriblər. Onlar həmçinin Azərbaycan Yazıçılar Birliyinə üzv seçiliblər. Əsət Ərbin bizə verdiyi müsahibəsini təqdim edirik. O, bizimlə söhbətində İraq türkmənlərinin problemləri və digər məsələlərdən danışdı.

böyük bir tədbir keçirdik və bütün İraqdan tədbirə nümayəndələr qatıldılar.

Həqiqətən biz, hazırda kürdlərlə normal münasibətdəyik. Öncədən münasibətlərimiz normal deyildi və buna görə də hər şeydən məhrum idik. Bu çox önəmli məsələdir. Fikirləşdik ki, bu problemlər həm kürdlərin, həm də bizim ziyanımızdır. Ona görə də bir masa ətrafında problemlərin həlli istiqamətində müzakirələr aparmağa qərar verdik. Düşündük ki, axı niyə biz, bir yerdə yaşaya bilməyək? Qərar verdik və düşmənçiliyə son qoyuldu. İndi dostluq içində yaşayırıq.

- Amma İraqda Kürdüstan dövlətinin qurulması məsələsi var idi ki, bu da türkmənlərin narazılığı ilə qarşılanırdı. Yəni türkmənlər bu dövlətin onların torpaqları üzərində qurulmasına qarşı idilər. İndi bu məsələ ilə bağlı vəziyyət nə yerdədir?

- Bu məsələ ilə bağlı Kerkük və Ərbin Bütövlükdə İraq və Kürdistan bölgəsində problem olaraq qalır. Amma bu

məsələ ilə bağlı böyük qüvvələr arasında çəkişmələr gedir. Maliki, Məsud Bərzani ilə Cəlal Tələbaninin qrupları arasında fikir ayrılıqları, mübahisələr var. Bu çəkişmələr 1991-ci ildə başlayıb və indi də davam edir. Hətta kürd liderləri Kerkükü yaxın şərqdə Qüdsə bənzətmişdilər. Kerkükü kürdlərin Qüdsü adlandırdılar. Amma ümumilikdə Kerkük xalqına nəzər yetirsək orada hansısa ayrı-seçkiliyin olmamasını görərik. Türk, kürd, ərəb və digər millətlər, eləcə də dinlər arasında heç bir ayrı-seçkilik yoxdur. Həmişə bir yerdə qardaşcasına yaşamışıq. Bizim tələbimiz nədir? Bildiririk ki, Kerkükün probleminin həlli Kerkük xalqının öz ixtiyarına buraxılmalıdır, hökumətlər arasında razılaşmaya görə bu xalqın taleyi həll olunmasın. Əgər Kerkük xalqı istəyirsə Kürdüstanın tərkibinə keçsin, onda qoy bu belə də olsun. Yox, əgər bunu istəmirlərsə, ayrıca muxtariyyət istəyirlərsə və digər tələbləri varsa bu, referendum yolu ilə öz həllini tapsın. Kerkükdə türk, kürd, xristian, müsəlman, sünni, şiə - müxtəlif cür millətlər, dinlər, məzhəblərdən olan insanlar var. Ona görə də bu xalq özü bizlərdən və hökumətdən problemin çözümünü daha yaxşı bilir. Onlar üçün hansı variant yaxşıdırsa, onu da seçsinlər. Yəni seçimi xalqa buraxmaq lazımdır.

Əsət Ərbin ilə müsahibə (ixtisarla)
veteninfo.az

Ulu nəsəl səcərəm

Atam Möhbətin atasının adı Əsəd idi. Əsədin atasının adı Məmiş, Məmişin atasının adı Tağı olub. O, Azərbaycanlıdır. Qədim Zəngəzurun Ələyəz kəndində anadan olub. Ailədə çox uşaq olduğundan kasıb olan Tağının atası onu varlı-hallı bir Kürdün qoyun sürüsünə baxmaq üçün çobanlıq etmək üçün verir və 10 il qoyun otarmaq haqqında bəri başdan alır. Tağı bir il yezidi kürdün qoyun sürüsünə baxıb çobanlıq edir.

Kürdün Nazpəri adında gözəl bir qızı varıymış. Tağı Nazpərinə, Nazpəridə Tağının sevdiyi. Bir gün Tağı ürəyindəki sirtini açıb Nazpəriyə deyir. Nazpəri Tağının sevdiyi üçün ona ağıllı bir məsləhət verib tədbir tökür. O, Tağıya bildirir ki, sizdən bizə elçi gəlsə atam və qardaşlarım məni sizə verməyəcək, nüfuzlu və varlı bir adam kasıb bir çobana qızını əlbəttə rəva bilməz. Nazpəri bildirir ki, əgər məni qaçırmış olsan qardaşlarım və atam məni sənə elindən alacaq, bəlkədə səni öldürəcəklər. Nazpərinin məsləhəti ilə onlar bir qulunlu ata minib gecə vaxtı kənddən çıxırlar.

Xeyli müddət yol gedirlər, uzaqda görünən dağları aşıb Laçın dağlarına gəlib çıxırlar Keşdağın zirvəsinə. Onlar dağın etəyində meşənin talasında tüstü çıxdığını görürlər. Zənn edirlər ki, yəqin oba, el, camaat var. Həmin dağdan tüstü çıxan yerə gedib görürlər ki, alçaq bir komadı, orta ocaq yanıb bir kösöy tüstülənir. Sən demə yuxarıda Qaraçanlı kəndinin adamları yaz ağzı mal-qaralarını gətirib burada burçlayırmışlar. Bu ocağında onlar qalamışlar.

Tağı Nazpəriyə bildirir ki, su axtarmaq lazımdı və ətrafa nəzər salmağa gedir. Birazdan o, sevinə-sevinə gəlib Nazpəriyə bildirir ki, bir sızğa korcabulaq tapmışam. Sonra onlar burada bünövrəsini qoyduqları kəndin adını o bulağın adı ilə bağlı "Korcabulaq" adlandırbılar. Onlar atı buraxıb, özləri də dincəlirlər.

Bir-neçə gündən sonra Tağı Nazpəriyə bildirir ki, zəlalət ayağıdı, o burada qalsın, Tağıda gedib haradansa mal-qoyun oğurlayıb gətirsin. Tağı gedir, 6 gündən sonra 7 qoyun, bir inək oğurlayıb gətirir. Dar ayaqda belə bir günahı yəqin ki, Allah bağışlayar.

Nazpəri Tağı ilə ailə qurur, onların 6 oğulları dünyaya gəlir. Onlar böyüyəndən sonra Tağı hərəsinə bir iş ayırmışdır – biri qoyun otarırmış, biri arıçıymış və s. Nazpərinin qızı olmadığına görə oğulları ev işlərində kömək edirdilər.

Nazpəriyə Tağı öləne qədər nə Ələyəzə qayıdırlar, nə də ata və anaları ilə heç bir əlaqələri olmur. Nazpəri ehtiyat edirmiş ki, əzəzil qardaşları onları öldürəcəklər. Onlar özləri adlandırdığı Korcabulaq kəndində ömürlərinin axırına qədər yaşayırlar. Öləndə onları Qorçuya gedən yolun üstündə təpədə dəfn edirlər. Bu günə qədər də nə Nazpərinin, nə də Tağının əcdadları haqqında heç bir xəbər yoxdur.

Korcabulaq kəndinə sonradan başqa kəndlərdən də gələn olub. Amma "kiçik Tağılar" adlanan tayfa var, mən də Tağının nəslindən olanam. Həmdə kürd babamında adını bilmədiyim Nazpərinin atasıda mənim ulu nəsəl səcərəmdən olan kürddü.

Nənəm ismətli, abırlı və əxlaqlı bir nəsiləndən, kürd nəslindən olduğum üçün qürur hissi keçirirəm. Qədim dünyanı yaradan Allah yer üzündə bəşəriyyəti bir-birini öldürməsinə görə, müharibələrə görə yox, əxlaqsızlıq həddini aşdığına görə Nuhun tufanına qər q etmişdi. Hal-hazırda əxsəzliyin tüğyan etdiyi bir vaxtda mərd kürd qadınının əxlaqına və mənəviyyatına qurban olum! O, elə bir xəzinədir ki, kürd qadınları əsirlərlə onu gələcək nəsillərə bir müqəddəs and kimi miras qoyub getmişdilər. Bu hekayə mənim ulu nəslimin səcərəsidir. Bunu babam Əsəddən eşitmişəm. Bu hadisələr təxminən 200 il bundan qabaq baş vermişdir. Mən o qohumlardan

heç birinin nə adını, nə də ünvanını tanıyıram. Qohumum Müseyib kişi mənə danışdı ki, Tağı öləne qədər Ələyəz-Ələyəz deyə deyə öldü.

Mən ulu babamın Zəngəzurdan olduğunu bildirdim, kəndin adını da o yolla öyrəndim. Mənim o qohumlarımı axtarmağım qaranlıq quyuya daş atmaq kimi bir şeyə bənzəyir. Hər şeyi bilən, gören Allah bilir ki, o qohumlarım kimdi. Məni həmişə kürdlərə tərəf çəkən bir qüvvə var, o da qandı, qan! Bəlkədə o elə kürd Ruhudu məni həmişə özünə tərəf çəkir.

Mən özüm anadangelmə rəssamam, arzum budur ki, dünyada kürd rəssamı kimi tanınım. Hazırda ilahiyat haqqında 400 səhifəlik bir əsər yazmışam. "Ehram" adlanır. İkinci – kürd gözəlinə həsr etdiyim eşq haqqında kiçik bir əsərdir.

Kürd Hürün hekayəsi

Əbədi müqəddəs Ruh varlıqsan,
Yaşayrsan behiştde imamlarınan
Qan fısqıranda həmayil boğazından,
Müqəddəs pak Ruhun çıxdı ağzından.

Cisminə baxıb diksindi o an,
Qan axırdı oxlanmış yaralarından,
Səhrədə şəhid oldun imamınan.
Sən qəbul etdin axırda İslamı
Sən Allah qarşısında bu sınağın
Əli deyib İmam Hüseyni çağırın
Köynəyinə boyandı şəhidlik qanın.

Hüseynlə şəhid olmaq sənə haqqındı
Cismin qan olsada alnın açıq, üzün ağdı
Meydanda mərd şəhid olduğun zaman
Ruhun qan ağılayıb dedi əl aman.

Sən elə müqəddəs böyük insansan,
Hamı xatırlayacaq səni qiyamatacan.

Qəzəl

Hər günüm gülüm keçdi bir təhər sənə,
Qəhərənib ağıladım axşam səhər sənə.

Ruhum səməndar quşudu, qanadı odda yanmaz,
Pərvanə tək yanan şama dolandım sənə.

Baxa bilmədim sənə bəsirət gözlərimlə,
Dolanıb bu ələmi sərgəndar qaldım sənə.

Mənə yazığın gəlsin ey sərvə xuramanım,
Hər gün gözüm yollarda qaldı sənə.

Əli-əhədəm, bilsəm ki, ömrümə bir gün qalıb,
Canımı tapşırıb bil ki, ey yar ölmərəm sənə.

Bayatı

Mən aşiq laçına sarı
Hey baxdım laçına sarı
Gördüm şahin qalib yuvada
Sar uçur laçına sarı.

Binni bünövrəli dağlar
Su gəlib arxı bağlar
Əhəd sızsiz müdan ağlar
Yağlara qalan dağlar.

Əhəd Əsədov

Azərbaycan və Kürd xalqlarının taleyi bir-birindən fərqlənir. Bu iki xalqın həyatında baş vermiş hadisələr oxşardır. Kürd xalqı bir neçə yerə parçalandığı kimi, azərbaycan xalqı da iki hissəyə bölünmüşdür. İran şahlarının irticaçı rejimləri hər iki xalqın insani hüquqlarını əllərindən almış, ədəbi irslərinə yabançı olmuş, ana dillərində məktəb açılmasına icazə verməmişlər. Ona görə də hər iki xalq öz insani hüquqlarını əldə etmək üçün ölüm-dirim mübarizəsi aparmış, bu yolda çoxlu qurbanlar vermişlər. Mühacirət, zindan, sürgün, dar ağacları, edam mürtəcelərin bu iki xalqa mərhəməti olmuşdur. Buna baxmayaraq, hər iki əzəbkeş xalq öz qanuni hüquqları uğrunda mübarizəni davam etdir-miş, çətin günlərdə bir-birlərinə arxalanmış və lazımı kömək göstərmişlər.

Azərbaycan və kürd xalqlarının əraziləri həmsərhəddir. Azərbaycanlıların müəyyən hissəsi Kürdüstan ərazisində, kürdlərin müəyyən hissəsi isə Azərbaycan ərazisində yaşayırlar. Azərbaycan və kürd xalqları dərin köklərə malik tarixi dostluğu keşməkeşli illərin sınağından keçərək möh-kəmlənibdir. Azərbaycanlılarla kürdlərin az qala bütün əlamətləri – zahiri

EYNI TALELİ İKİ XALQ

görünürləri, dərilərinin rəngi, milli adət-ənənələri, nəha-yət dinləri eyni olduğundan onları bir-birlərindən ayırmaq o qədər də asan deyil. Bu iki xalqı ancaq dillərə görə fərqləndirmək mümkündür. Burası da var ki, hər iki xalqın müəyyən hissəsi daim bir-birlərinin dilini öyrənir və bir-biri ilə çox vaxt ana dillərində ünsiyyət saxlayır. Bu sahədə kürdlər daha irəli getmişlər. Az kürd tapılar ki, azərbaycan dilini bilməsin. Bu yaxınlıq və dostluq hər iki xalqın düşmənlərə qarşı apardıqları mübarizədə onlar üçün ilham mənbəyi və qələbə rəmzi olmuşdur.

Azərbaycanlılar və kürdlər 1945-46-cı illərdə İranda mürtəce şahlıq quruluşuna ağır zərbələr endirərək istiqlaliyyətə çatdı, öz milli hökumətini yaratdı. Xalqların arzu və istəklərinə uyğun islahatlar həyata keçirildi. Kürd dili Kürdüstanda, azərbaycan dili Azərbaycanda dövlət dili elan edildi. Hər iki dildə məktəblər açıldı, dərslilər tərtib edildi, qəzet və jurnallar nəşrinə başlandı.

Həmin dövrdə Kürdüstan Milli hökuməti ilə Azərbaycan Milli

hökuməti arasında dostluq və səmimi həmkarlıq qərarı bağlanmışdır. 7 maddədən ibarət olan həmin sənəd məxsusən aşağıdakıları nəzərdə tutuldu:

1. Hər iki milli hökumət arasında nümayəndələr mübadiləsi olsun.

2. Azərbaycanlı əhalinin müəyyən qismən Kürdüstanda, kürdlərin müəyyən qismi isə Azərbaycanda dövlət idarəçiliyində iştirak etsinlər.

3. Hər iki millətin iqtisadi məsələlərinin müştərək həll edil-

məsi üçün vahid iqtisadi komissiya yaradılsın və onun qərarları hər iki milli hökumətin başçılarının səyi ilə həyata keçirilsin

4. Azərbaycan və Kürdüstan Milli hökumətləri arasında nizami əməkdaşlıq yaradılsın, lazım gələndə hər iki hökumətin nizami qüvvələri bir-birinə zəruri kömək göstərsinlər.

5. Tehran hökuməti ilə hər hansı bir müzakirəyə ehtiyac olsa, Azərbaycan və Kürdüstan Milli hökumətlərinin hər ikisinin

möv-qeyi nəzərə alınmalıdır.

6. Azərbaycan Milli hökuməti Azərbaycanda yaşayan kürdlərin, Kürdüstan Milli hökuməti isə Kürdüstanda yaşayan azərbaycanlıların milli və mədəni tərəqqi-qiləri üçün lazımı şərait yaratmalıdır.

7. Azərbaycan və kürd xalqlarının tarixi dostluğunu və milli demokratik qardaşlığını pozmağa və ya ləkələməyə çalışanlar hər iki tərəfin iştirakı ilə cəzalandırılmalıdır.

Bu qərardad Təbriz şəhərində Azərbaycan Milli Məclisinin binasında 1946-cı il may ayının 3-də Azərbaycan Milli hökumətinin başçısı S.C.Pişəvəri və Kürdüstan Milli hökumətin başçısı Qazi Məhəmməd tərəfindən imzalanmışdır. Qərardadın müzakirəsi və imzalanması mərasimində Azərbaycan Milli Məclisinin nümayəndələri ilə yanaşı Kürdüstan Demokratik Firqələrinin Mərkəzi Komitə üzvləri, dövlət xadimləri, habelə kürd tayfalarından bir neçəsinin başçısı iştirak etmişdir.

"Azərbaycan" ruznaməsi,
Azərbaycan Demokratik
Firqəsinin orqanı

İkinci dövrə, №19, hicri 1325

XANLIQ KƏNDİ

Qubadlı rayonunun indiki Xanlıq kəndində təqribən 2 kilometr aşağıda "Top çinar" adlanan yerdə, Həkəri çayının sağ sahilində Xanlıq adında böyük bir kənd var imiş. Deyilənə görə kənddə 500-ə qədər ev olub. Bu kəndin ətrafını söyüdlük və qamışlıq bürüyübmiş. Burada yaşayan əhali əsasən maldarlıqla məşğul olmuş, yaz-yay aylarında aranda qalmaq Zəncəzur dağlarını Salvartı, Qanlıca və Üçtəpə yaylaqlarına köçürmüşlər. Payızın iki ayını isə indiki Laçın rayonunun ərazisində yerləşən "Qoşa künbüz" və "Cicimli" kəndinin ərazisində məskən salmışlar.

Köhnə Xanlıq kəndində "Nəzerli", "Şotlanlı", "Potanlı" və başqa kürd tayfaları yaşayırmış. Kəndin ətrafındakı sıx qamışlıq və söyüdlükdə ayı, bəbir, canavar, çaqal və digər vəhşi heyvanlar camaatın mal qarasına çoxlu ziyan vurarmış.

Təqribən 250-260 il bundan əvvəl Həkəri çayının coşqun daşması nəticəsində öz məcrasını dəyişib həmin Xanlıq kəndini su altında qoyduğuna görə, əhali məcbur olub oradan köçmüşdür. Bu kəndin camaatı tayfalarına görə ayrılmış və Xanlıq kəndinin yaxın ətraflarında yeni kəndlər salmışlar. Bu yeni yaranmış yaşayış məntəqələrindən indiki Qubadlı rayonunu Şotlanlı (sonralar Ağdam rayonuna köçüb, orada eyni adlı kənd salıb). Alaqrşaq, Kürd Mahruzlu, Xaşxaşlı (sonralar Ağdam və Tərtər rayonlarına köçüblər), Potanlı və Rəşidli (sonralar Qubadlının Mollu kəndi ilə birləşiblər), Xanlıq (hazırda Həkəri çayının o tay, bu tayında yerləşmişlər) kəndlər yaranmışdır. İndiki Xanlıq kəndini mərkəzini İrandan gəlmə azərbaycanlılar köçüb məskən salmışlar.

Bildiyimiz kimi məşhur kürd şairi Əhməd Xaninin Xanlıq kəndində anadan olmaq fikri irəli sürülmüşdür. Bəli, Əhməd Xani indiki Xanlıq kəndində yox, "Topçinar" adlı yerdəki köhnə Xanlıq kəndində anadan olmuşdur.

Xanlıq kəndinin bu tarixinə 130 yaşlı baba Kəlbəli Gülməli atam Ağşirine söyləmişdir. Ağsaqqallar da yuxarıda deyənləri təsdiq edirlər. Onu da deyim ki, Xanlıq kəndinin xarabalığının qalıqları indi də nəzərə çarpır və mən onu öz gözlərimlə görmüşəm.

Çerkəz Qubadlı
(Məmmədov)

Bir kəndin tarixçəsi

Azərbaycan Respublikası Laçın rayonu, Bozlu kəndi

Bu kənd Həkəri çayının Minkənd qolunun axarı istiqamətində rayon mərkəzindən 38-40 km məsafədə, dəniz səviyyəsindən 1320-1360 m. yüksəklikdə məhsuldar və münbit vadidə yerləşir. Bozlu kəndinin etnik tərkibi müsəlman kürdlərindən ibarətdir. Laçın-Minkənd yolu kəndin ortasından keçərək kəndi iki hissəyə ayırır. Bozlu kəndinin adı işğaldan sonra ermənilər tərəfindən hələlik dəyişdirilməmişdir. Tarixi baxımdan Bozlu kəndinin ərazisi tam tədqiq edilməyə də, bu ərazidə albanlara aid daş fiqurların çoxluğu, orta əsrlərə aid su dəyirmanının mövcudluğu və qədim alban kilsəsi çoxsaylı qədim yaşayış məskənləri olmuş mağaralar diqqət çəkir. Bu kənd Mirik, Kamallı, Çıraqlı və Əhmədli kəndləri ilə əhatələnmişdir.

Bozlu Mirik kəndinin ərazisi ilə birləşdirən Mahmudun körpüsü də burada yerləşir. Ermənilər işğal etdikdən sonra bu kəndin fərdi yaşayış evlərinin 40%-ə qədərini və Bozlu yağ-süd zavodunu tamamilə söküblər. 2003-cü ildə ermənilər Ermənistanın Gorus rayonundan bir neçə xaç daşı gətirərək Bozlu kəndinin şimalında qəbristanlıq ərazisində basdırıblar.

Azərbaycan respublikası Laçın rayonu Bozlu kəndindəki məşhur yer adları aşağıdakılardan ibarətdir:

- Şirin armud, Soltanın bağı (keçmiş), Molla Həsənin bağı adlanan məşhur giləbağı (keçmiş), Qırxbulaq meşəsi, Ballıca, Şamlar (çayqırağı), Sovxozun alma bağları;

- Qaraguş daşı, Bənavlar, Qraxtın qayası, Top daş, Ballıqaya, Ayı barıqları, Dələk daş (hündürlük), Xırman burnu (hündürlük);

- Haqverdi kahası (böyük mağara), Dəlikli Mağarası (əlcətməz və böyük);

- Cahan talası, Şükür talası, Qanlı tala, Qaribulaq talası, Yastana talası, Molla Həsənin talası (keçmiş), Oruc Çuxuru, Xaçın düzü;

- Çömçə bulaq, Kor Bulaq, Hüseyin bulağı, Qırxbulaq, Sulu qovu, Şırlan dərə, Almalar gölü, Turşsu bulağı (Qırxbulaq meşəsində);

- Böyük dərə, Şor dərə, Mis dərəsi, Daşkəsən dərəsi, Bayqara dərəsi, Tirtökülən dərə, Şırlan dərəsi;

- Məşədi Məhəmmədin dəyirmanı (keçmiş), Nəcəfin dəyirmanı və s.

Kəndin adı ilə bağlı müxtəlif mənbələrdə iki məlumat vardır. Bunlardan biri kəndin əvvəlki yerinin coğrafi landşaftına görə dağlıq çöllük ərazi və kənardan baxdıqda boz rəngdə görünməsi ilə bağlıdır. İkinci məlumat isə İranda Urmiyyə gölünün ətrafında yaşamış Bəz tayfası ilə əlaqədardır. Bəz sözünün kürd dilində tək halda Bəz, cəm halda isə Bəziyan kimi işlədilir və qoyunculuq, maldarlıq, bir sözlə heyvandarlıqla məşğul olma anlamına gəlir. Bəziyan adı tədricən dildə dəyişərək Bozlu adına qədər gəlib çıxmışdır. Bozlu adının yaşam tərzi heyvandarlıqla məşğul olmaları onları hələ qədim zamanlardan indiki Azərbaycan Respublikası Laçın rayonunadək gətirib çıxarmışdır.

Kənd Böyük dərə adlanan yerin yaxınlığında iki təpə arasında yerləşən kiçik ovalıq və həmin təpələrin etəklərində yerləşmişdir. Ovalı-ğı iki hissəyə bölən yola müvafiq olaraq yolun sağ və sol tərəflərində daha yaxın qohumluq əlaqələri olan sülalə, tirələr yerləşmişdir ki, bunlar Qraflılar və Şərəfililər adlandırılmışlar. Öz növbəsində bu tirələrin tərkibində bir necə nəsil şəcərələri olmuşdur. Qraflılar - Nəsiblər, Əlvəndlilər, Paşalar, Şahbazlar; Şərəfililər - Nəcəflər, Horralılar, Mustafalar.

Kəndin yerləşdiyi Köhnə kənd adlanan yer zaman zaman böyük dərənin sel suları altında qalması, təbii su mənbələrindən kənarda olması, içməli su təminatının çətin olması və təsərrüfat, bostançılıq, bağçılıq üçün yararsız olması əsas gətirilərək o vaxtkı Sovet hakimiyyət nümayəndəliyinə kəndin yeni əraziyə, yaxınlıqda yerləşən Minkənd çay sahillərinə köçürülməsi barədə dəfələrlə müraciət edilmişdir. Həmin ərazilər kolxoz bağları adlanan meyvə bağları olduğundan bu müraciət müsbət qarşılanmamışdır. Lakin 1950-ci ildə kəndə 7 hektarlıq bir ərazi ayrılmışdır amma bu ərazilər də Köhnə kəndin yerləşdiyi yerdən heç nə ilə fərqlənmədiyində kənd sakinləri bu ərazidən imtina etmişdir. Elə həmin ildə kəndin ağsaqqallarının məsləhəti ilə kəndin iki hörmətli gənci Balədə və Fərhad gecə ikən kənd sakinlərinin də köməyi ilə kolxoz bağları adlanan bağlarda kiçik evlərin bünövrəsini qoyaraq yeni

kəndin əsasını qoymuş oldu. Kənd sakinlərinin birgə səyləri və birlikləri nəticəsində kolxoz bağı ləğv edilərək yeni Bozlu kəndinin ərazisi kimi təsdiqlənmişdir. Bu ərazi coğrafi yerinə görə Minkənd çayın sol kənarı boyunca yaşıl vadidə yerləşir. Kəndin su təminatı yaxşılaşdığından kənd günü gündən inkişaf etməyə daha da gözəlləşməyə başlayır. Sonradan kənd ərazisində tikilən Yağ-pendir zavodu bu kəndin daimi içməli su problemini də həll etmiş oldu. Kəndə Qırxbulaq adlanan bulaqdan su çəkildi.

Köhnə kəndin əsas problemlərindən biri də kənddə məktəbin olmaması idi ki, bu yeni kənddə prioritet idi. Belə ki, kənd uşaqları ibtidai sinifdən başlayaraq qonşuluqda, kənddən 4-5 km uzaqlıqda yerləşən digər Minkənd və Qarıqışlaq kəndlərində təhsil almaq məcburiyyətində idi. Kənddə fəaliyyət göstərən yeganə kürd dili sinfi isə yer olmaması səbəbindən açıq havada və ya növbə ilə kənd sakinlərinin evlərində İbrahim müəllim tərəfindən tədris olunurdu. Lakin 1939-cu ildən Kürd dilinin də tədrisi kənddə dayandırılmış və bir daha bərpa edilməmişdir. Kürd dilinin tədris məsələsi ilə əlaqəli kənd sakinlərində heç bir təşəbbüs göstərilməmiş və beləliklə yeni nəsil öz doğma dilinin tədrisində məhrum olmuşdur.

Sovet hakimiyyətinin sonrakı dönməsində kənddə ibtidai sinif, sonra natamam orta məktəb və daha sonralar isə tam orta məktəb tikilərək kənd sakinlərinin istifadəsinə verilmişdir.

Azərbaycan Respublikası müstəqillik qazandıqdan sonra kənddə yeni məktəb, uşaq bağçası və xəstəxana tikilərək əhalinin istifadəsinə verilmişdir.

Xain qonşularımızın Azərbaycan Respublikasına məlum təcavüzü zamanı Bozlu kəndinin əhalisi də Respublikamızın ərazi bütövlüyünün qorunmasında yaxından iştirak etmişdir. Ümumilikdə kənd Respublikamızın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlərdə iki şəhid vermiş onlarla müharibə iştirakçısı və əlilləri olmuşdur.

Nəsibov Kamil Balədə oğlu 1946-cı ildə, oktyabr ayının 8-də Laçın rayonu Bozlu kəndində anadan olmuşdur, kənd cavanlarından ibarət könüllü özünü-

dafiə dəstəsi yaradaraq Laçın batolyonu tərkibində şərəfli döyüş yolu keçmiş və erməni-rus birləşmələrinə qarşı döyüşlərdə öz dəstəsi ilə daim öndə getmişdir. Laçın rayonunun işğalından sonra Kamil Nəsibov öz dəstəsi ilə Suarası adlanan kəndi erməni işğalçılarından azad edərək strateji əhəmiyyəti olan Laçın-Şuşa yolunu nəzarətə götürmüş, lakin 1992-ci il 28-29 iyulda həmin döyüşlərdə qəhrəmancasına həlak olmuşdur. Ağcəbədi rayonunda Ejəli qəbristanlığında torpağa tapşırılıb. Ölümündən sonra Azərbaycan Respublikasının Milli Qəhrəmanı fəxri adı ilə təltif olunmuşdur. Ailəli idi 4 övladı var.

Museyibov Museyib Yusif oğlu 1974-cü ildə, fevral ayının 1-də Laçın rayonu Bozlu kəndində anadan olmuşdur. 1992-ci ildə ordu sıralarına çağırılmışdır. 1993-cü ildə Cəbrayıl rayonu uğrunda gedən döyüşlərdə ağır yaralanmış, həkimlərin səylərinə baxmayaraq həyatını itirmişdir. Ailəli idi. Şəhidlər xiyabanında dəfn edilib.

Allah rəhmət eləsin.

Hazırda bu kəndin əhalisi 277 ailədən və 992 sakinəndən ibarətdir. Respublikanın 30 yaxın inzibati ərazisində, 20-yə yaxın rayonda məskunlaşmış məcburi köçkün həyatı yaşayır. Əsas məskunlaşma Bakı-Sumqayıt ərazisində Masazir, Saray və Ceyranbatan qəsəbələrindədir.

Hər bir Azərbaycan Respublikasının sakini kimi bizlərdə Ali Baş komandanımız İlham Əliyevin torpaqlarımızı azad etmək üçün çağırışını səbirsizliklə gözləyirik və inanırıq ki, tezliklə Azərbaycan Respublikasına uzanmış xain əlləri dibindən kəsib atacaq və öz doğma Laçınımıza, Bozlu kəndimizə qayıdacağıq!

Namiq Kamil Kürdoğlu

Əvvəli ötən saylarımızda

Tavat xanım Qubadlı rayonunun Başarat elində böyük ad-san qazanmış Kərbəlayı Məmmədin qızıdır. Kərbəlayı Məmmədin nəslı xeyirxah əməlləri ilə elin rəğbətini qazanmış nəsilərdəndir.

Ömrünün ahıl çağında Kərbəlayı Məmməd məktəb açmaq arzusuna düşür. Oğlanlarına Fərəcən kəndində məktəb tikintisinə başlamağı tapşırıb, özü dərs vəsaiti hazırlamaqla məşğul olur. Bəhlul Behcətə məsləhət görür ki, dərsliyi “Quran”ın ayələri, Firdovsinin “Şahnamə”, Nizaminin “Xəmsə”, Sədinin “Gülüstən” və “Bustan” əsərləri əsasında tərtib etsin.

Kərbəlayı Məmmədin oğlanları Xozabird kəndindən erməni bənnalar gətirib məktəbin tikintisinə başlatdırır. Hər iki sahədə yaxşı iş gedirdi: Həm məktəb tikintisində, həm də dərs vəsaitinin hazırlanmasında. Lakin belə xeyirxah iş erməni bənnalarını narahat edir. Səbəb də bu idi ki, bu eli ocağı gələcəkdə Azərbaycanlı uşaqlarını gözlərini açılmasına, elmə yiyələnmələrinə kömək edə bilərə buna görə xain ermənilər aranı qarışdırmağa başladılar.

Ermənistanla Dağlıq Qarabağın sərhədlərini bir-birinə yaxınlaşdırmaq üçün Xozabirddən sərhəd dirəklərini çıxardıb gətirib, Fərəcən kəndinin yaxınlığındakı Topağac deyilən yerdə basdırdılar.

Həsənəli Bakıya gəlib yaranmış vəziyyəti lazımlı yerlərə xəbər verdi. Məsələdən duyuyq düşən erməni agentləri təcili Həsənə və Həsənəliyə tələ qurdular. Xozabirddən iki qızı Həsən və Həsənəlinin dalınca saldırb onları ələ aldılar. Bir az sonra qızlar hər iki qardaşı Xozabirddən eys-ışrət məclisinə dəvət edirlər. Məclisdən sonra onlara xüsusi yerlər saldırb, yuxuya verib, silahlarını götürürlər.

Nalbənd Sərkis həmin gecə hazırladığı nalı səhər Həsənənin ayağına mıxlayır. Qızardılmış şişlərlə gözlərini ovub. İti balta ilə əl-ayağını odun tək doğrayır. Hərə Həsənənin növbə ilə bədəninə bir tikə kəsib köhnə palazın üstünə tullayır.

Hadisədən on gün sonra məsələni üstü açılır. Xəbər Başarat elinə çatır. Bu dəhşətli xəbər Kərbəlayı Məmmədi kövrəldirsə də, lakin o, təmkinini itirmir. Bu vaxt Başaratlılarla Xozabirdlilər arasında başlaya biləcək qanlı qırğın Kərbəlayı Məmmədin bir işarəsindən asılı idi.

Gənc Tavat atasının qarşısında baş əyin qardaşlarının qanını özü alacağını bildirir. Kərbəlayı Məmməd qızına təsəlli verib deyir ki, hələ Başarat eli sağdır. Onun igidləri at belində, fədailəri dağ keçidlərindədir.

Tavat xanım inadından dömədi. Öz üzərində məşqlər etdi. Meşədə uçan quşlara güllə, ilxıda bərk qaçan atlara kəmənd atdı, özünü tam sınaqdan keçirdikdən sonra Xozabirdlilərin meşədən odun yığıb apardıqları yolları kəsməyə başladı.

Bir gün Sərkisin öz oğlu ilə odun yığmağa getdiyini görən Tavat xanım fürsətdən istifadə edib dar keçiddə özünə əlverişli pusqu düzəltdi. Ermənilər hədəfə çatan kimi Tavat xanım güllə ilə hər ikisini qatırdan saldı. Oğlunun əlindən düşmüş tüfəngi götürmək üçün çabalaya-çabalaya özünü kolluğa salmaq istəyən Sərkisə Tavat xanım bir patron da boşaltdı.

QALALI QIRĞINI

Bu qırğının günahkarları S. Şaumyan,

A. Mikoyan idi. Andranikin böyük ordusunun Gorus – Xınzirək – Dığ – Zabıx – Abdallar – Şuşa istiqamətində, Njde və Dronun Gorus – Xınzirək – Cicimli – Qaradağlı – Hadrut istiqamətində Zəngəzurdan Qarabağa əşa bilmədiklərini görə S. Şaumyan və A. Mikoyan üçüncü “dəhliz” yolu açmaq fikrinə düşdülər. Bu dəfə “Martunidən” Dəli Həzərin dəstəsini Xozabirdə, hadrutdan Tevonun dəstəsünü Taf kəndinə kətiirdirib ciddi təlim keçdikdən sonra Xozabird – Qalalı-Güləbrid – Xınzirək – Gorus istiqamətində hərəkət etmək tapşırığı verdilər:

Bu vaxt Çingiz İldırımın Xəzər dənizində “Dalğa”, Zəngəzurdə “Qartal” kəşfiyyat mərkəzi fəaliyyət göstərirdi.

“Dalğa” kəşfiyyat mərkəzi Çingiz

İldırımın xəbər verdi ki, İrandakı daşnaklar S. Şaumyanın ünvanına göndərdikləri silahları Ənzəli limanından qaytarıb Xudafərin körpüsündən keçirərək Xozabirddəki dəstələrə çatdırmağı planlaşdırıblar.

Çingiz İldırım “Dalğa” kəşfiyyatının üzvü, faytonçu Çopur Əlini yanına çağırtıb axşam Qubadlıya getmək üçün iki at hazırlamasını tapşırıb və özünün də getməsinə təklif etdi. Çopur Əli pəziliğini bildirib Çingiz İldırımdan ayrıldı.

Zəngəzurdakı “Qartal” kəşfiyyatının üzvlərindən Ağa Şirin (onun ləqəbi “Çalağan” idi) baxtı ilə Narkin adasında dustaq saxlanılırdı. Çingiz İldırım onu gəmi ilə sahilə qaçırtmışdı. Bir də “Əlyanlı Sevdimalı (o “qızıl quş” ləqəbi ilə fəaliyyət göstərirdi) Çingiz İldırım Zəngəzurdakı vəziyyət haqqında xəbər gətirmişdi. Hər ikisi Bakıya atlı, silahlı gəldiklərini bildirdilər. Onlar məlumat verib bildirdilər ki, daşnakların əsas qüvvələri Yal yurddan Dərə yurda, oradan Ziyarət dağına, Tiliş daşa tərəf meşəyə soxulublar. Bu əməliyyatda Arpagədik, Tağ, Tuğ, Tezxab erməniləri də iştirak edirlər.

Çingiz İldırım soruşur ki, bes bizimkilər nə tədbir görüblər? Ağa Şirin cəbhənin genişliyi barədə qısa məlumat verərək dedi ki, Ağ dəyirmanından ta Əlyanlının üstünə qədər geniş ərazidə hücumu davam etdirirlər. Hümbət Şərif oğlunun Qozlu dərədə vurulmasından sonra döyüş ciddi xarakter almışdır.

Çingiz İldırım Ağa Şirinin sözünü bir qədər tez kəsərək nigarançılıqla soruşdu: Bəs onlara qarşı kimlər və nə ilə vuruşurlar?

Sevdimalı sözə qoşularaq iti-iti danışdı dedi ki, Məzməzəklilər Papıllı yaldan Maxsudlu üstünə qədər sahəni Cicimli, Qaz dərəsi, Bayramuşağı, Malxələf, Türklər kəndinin çamaatı ilə birləşib mühasirəyə alıblar. Həkəri dərəsi istiqamətində Əlyanlı elləri hərəkət edib Mizmin meşəsində böyük səngərlər yaratmışlar. Ağa Şirin sevincək əlavə elədi ki, Pələng Rəsul cəbhənin bir tərəfində tək durur. Çingiz İldırımın könlünü açmaq üçün bir qədər gülümsəyər halda: “Çingiz əmi,- dedi – bilirsiniz, Pələng Rəsul kənd-

dən bir qucaq papaq yığıb aparıb daşların, kolların üstünə qoyub, gah ordan, gah burdan güllə ataraq ermənilərin Şiş yurddan qovdurub”. Ermənilər elə biliblər ki, doğrudan da burada böyük bir dəstə var. Çingiz İldırım bir qədər gülümsünüb: - sağ olsun, tanıyıram, çox igid adamdı, - dedi:

Hava qaranlıqlaşdı. Çopur Əli təcili içəri girib bildirdi ki, hər şey hazırıdır. Çingiz İldırım. Sevdimalı Ağa Şirin, Çopur Əli Qubadlıya yola düşdülər. Onlar gecədən xeyli keçmiş Qarasu kəndinin kənarındakı çayxanaya döndülər. Atdan düşüb içəri girmək istəyərkən qoca, nurani bir kişinin ağladığını görüb təəcübləndilər.

Çingiz İldırım qocaya yaxınlaşıb biki

ZƏNGƏZUR HADİSƏLƏRİ

olmasının, qəmli-qəmli ağlamasının səbəbini soruşduqda qoca kövrələrək daha da bərkdən hıçqırıb ağladı. Bir azdan gözünün yaşını silib dedi ki, indicə iki atlı kəndlərə xəbər apardı ki, ermənilər Şamaxı yaxınlığında 700-dən artıq Azərbaycanlıyı qırıblar. Qırğına deyirlər inqilabçı Çaumyan rəhbərlik edirmiş. Danışdırdılar ki, o üç gün Mərəzə kəndi yanında hadisəyə istiqamət verirmiş. Qoca danışdıqca qəzəblənən Çingiz İldırım cibindən qələm çıxarıb nəşə yaxdı, sonra kağızı Sevdimalıya verib tapşırıb ki, təcili çatdırırsın Xudafərin körpüsündən Qarabağa silah aparmaq istəyənləri Qumlaq kəndində izləyin Zilanlı Kürd dərsəsinə.

Çingiz İldırım Ağa Şirin ilə Sevdimalını yola salıb, Şaumyanla hesablaşmaq üçün çopur Əli ilə təcili Bakıya qayıtdı. Dəniz kənarındakı evlərinə çatanda yenidən işıqlaşdı. Əlini “Dalğa” kəşfiyyat mərkəzinə göndərüb tapşırıq verdi ki, Şaumyanın Bakıya qayıtmasını nəzarət altına alsınlar. Özü sakit iş otağına girib yol paltarını dəyişdi. Dənizə tərəf pəncərəni açıb dəhlizdə bir qədər o tərəfə, bu tərəfə getdikdən sonra kəşfiyyat mərkəzinə zəng vurdu. Əlinin ora gəlib çıxmasını soruşdu. Telefon söhbəti sərt və çox qısa oldu. Əli kəşfiyyat mərkəzinə girəndə Balıqçı Qulam Çingizin telefonla çox qəzəbli danışığını ona bildirdi. Əlavə elədi ki, mən birinci dəfədi Çingiz İldırımın belə qəzəbli danışdığını eşitdim. Əli Şaumyanın Şamaxı ətrafında Azərbaycanlıları qırdırması əhvalatını yoldaşlarına çatdırdı. Kəşfiyyat təcili Bayıl, Lökbatan, Biləcəri, Balaxanı,

na gətirdilər. Erməni əvvəlcə Çingizə məlumat verməkdən imtina etdi. Çingiz Tələtə işarə etdi ki, erməniyi “islədi” gətirsinlər. Bir saatdan sonra hər şeyi boynuna alan erməniyi yenidən Çingizin yanına gətirdilər. Çingiz bütün informasiyaları aldıqdan sonra Rzabalaya əli ilə bildirdi ki, o dünyaya göndərsinlər.

Çingiz mizin üstündəki xəritəsində bir gəmi şəkli çəkib oxla dənizin dərinliyinə apardı. Sonra yerindən cəld qalxıb “Qartal” kəşfiyyatından alınan məlumatlarla tez-tez onu tanış etmələrini bildirib getdi. Qapıdan çıxanda Ağa Şirinin Nargin adasında adamların ayağına ağır daş bağlayıb gecələr dənizə tökdüklərini söylədiyi yadına düşdü. Geri qayıdıb Nargin adasındakı hadisələri izləmək üçün tapşırıq verdi.

“Qartal” kəşfiyyatı Araz çayı sahillərində olan Qumlax, Məmmədbəyli, Zilanlı, Ağalı, Xanlıq fədai dəstələrinə xəbər verdi ki, Xudafərin körpüsündən Xozabirdə daşnakların silah aparacaq dəstəsini nəzarətə alsınlar. Mümkün qədər tərksilah etməyə çalışsınlar. Qallalı lazımlı qüvvələrin çardırılmamasına görə, Tevonundəstəsi gecə qəflətən hücum edib qalalı camaatını qırıb, mal-qaranı yığıb apararkən Əlyanlı igidləri sarı yoxuşda onları mühasirəyə alıb, hamısını qırıb, maları əllərindən alırlar. Ardıcılı yolda Pələng Rəsul o qədər güllə atır ki, qarşısında kiçik giliz kolu yaranır. O vaxt Rəsulu görünər danışırlar ki, tüfəngin tətiiyini çəkməkdən barmaqlarının əti də getmişmiş. Məhz Əlyanlı igidlərinin qəhrmanlığı sayəsində Zəngəzurdan Qarabağa üçüncü “Dəhlizin açılması” da boş çıxdı.

Bu vaxt Çingiz İldırım belə bir qənaətə gəlmişdir ki, hazırkı vəziyyətdən xalqı daşnak fəlakətindən xilas etmək əsas məsələdir. Tarix gec-tez Çingiz İldırımın Zəngəzurdə və Bakıda daşnaklara qarşı apardıdığı qəhrmanlıq mübarizəsini üzə çıxaracaq.

Ardı var

Курды Азербайджана отметили Новый Год

30 декабря в Центре Культуры Курдов «Ронаи» курды Азербайджана отметили праздник Новый Год. Вечер начался минутой молчания в память о павших героях Родины.

Открыл праздник со вступительной речью глава молодежной организации при ЦКК «Ронаи» Нофель Ширинов. Он поблагодарил присутствующих за активную деятельность в работе по просвещению курдов Азербайджана. Также была выражена надежда о скорейшем решении Карабахского конфликта и возвращение курдских беженцев на свои исторические земли. Далее выступили гости и выразили свою благодарность Центру Курдской Культуры «Ронаи» за проделанные работы среди курдского населения. Они отметили немаловажную роль Центра в издании курдской газеты «Данге Курд», книг по изучению курдского языка, организации различных мероприятий. Праздник был продолжен дружным говандом и сладким столом.

Ji Radyoya kurdî ya Gurcistanê heta Radyoya "Ronkayî"

Navê wê Eynî Bihar e, lê ew di radyoyê de weke Bella Sturkî tê naskirin, an jî Bihare Sturkî. Navê pîrîka wê lê kirine, weke ew dibêje, "li dibistan û zanîngehê heval û hogirên min ji min re digotin Çaw Bella..." Ew li bajarê Tîblîsê di maleke Kurdên êzdî de ji dayik bûye. Wê 10 salên dibistanê bi zimanê rusî xwendiyê û piştê di zanîngeha Dewletê ya Tîblîsê de di fakûlteya filolojiyê de xwendiyê.

Bella Sturkî an jî Bihar Sturkî wek sembola radyoya kurdî ya Gurcistanê tê dîtin. Piştî Keremê Angosî keda wê tê û heta niha jî heman karî dom dike.

Pêşkeşvanên yekemîn Zina Edo û Eliyê Efendî ne

Di dema Rûsyaya Sovyetê de, di 29ê Îlonê sala 1978ê de, bi destûra hikûmeta Gurcistanê mafê weşana radyoyê didin Kurdan. Bi hewldan û k e d a nivîskarê kurd Keremê Angosî di heftiyê de 15

deqeyan mafê weşana kurdî di Radyoya Gurcistanê de didin civaka kurd a li Gurcistanê. Ligel kêmasiyên teknîkî, ziman û nebûna xebatkaran kurd, vî mafê ku bidestxistine ji dest bernadin û dest bi amadekirina bernameyên bi kurdî dikin. Pêşkeşvanên yekemîn yê beşa kurdî Zina Edo û Eliyê Efendî ne. Wê demê di dibistanên Gurcistanê de perwerdeya kurdî tine bû û di warê fêrbûna kurdî de jî gellek astengî hebûn.

Lê weke ku Bihar Sturkî ji Rûdawê re daxuyand, bi saya ked û xebatên Keremê Anqosî çend ciwanên xwen-

dekar, ku di nava wan de Bihar Sturkî jî hebû, dest bi xwendin û nivîsandina zimanê kurdî dikin, "herwiha me der-sên rojnamegerî û radyoyê jî dîtin.

"Li derûdora me kesî bi kurdî qise nedikir"

Biharê wê demê hê teze dibistana bi zimanê rusî xilas kiribû û temenê wê 16 salî bû. Ew dibêje, "Zanîna min a ziman ne ewqas baş bû, ji ber li derûdora me kesî bi kurdî qise nedikir. Fêrbûna ziman zehmet derbas dibe bo ciwanan. Lê hewl didin xwe û fêrî ziman dibin. Bihar ji bili kurdî 5 zimanan dizane: rûsî, gurgî, azerkî û ermenkî. Piştî fêrbûna kurdî Bihar dest bi karê çapê dike. Weke ew dibêje, "Bi tîpên kirilî me bernameyên radyoyê çapdikirin, dûre ez bûm wergêr, demekê şûnde jî ez bûm berpirsara weşanê û pêşkeşvana bernameyan.

xebatên wekîlekî gelê me radyoya kurdî ya Gurcistanê bi navekî nû, bi navê Ronkayî, dîsa dest bi weşane kir.

Bihar dîsa tevî kadroyên radyoyê dibe. Naveroka bernameyên nû pîrr-rengî ye. Di 15 deqeyan de ew deng û basên Gurcistanê, bûyeren girîng ji jiyana Kurdên li Gurcistanê, ji edebiyat, bawerî, çand û dîroka Kurdan, raport û serpêhatiyên ji jiyana rêvebirên dewleta Gurcistanê û ji sînorên wê agahdariyan didin. Mesrefên radyoyê jî aliyê hikûmetê ve tînan fînansekirin.

Du nav hertim di cih de man: Keremê Angosî û Bihar Sturkî

Di nava wan salan de di redaksiyona radyoya kurdî de gellek guhertin çêdibin, gellek karker û endam hatine û çûne. Lê du kes ji serî heta îro hertim xuyakirine: Keremê Angosî û Bihar Sturkî. Bihar dibêje, "Em herdu hê jî dixebitin. Keda wê koma biçûk a radyoya kurdî ya Gurcistanê

Di 2007ê de Radyo Ronkayî vebû

Li pey hilweşîna Rûsyaya Sovyetê dîsa rojên giran dibin para Kurdan. Gava rewşa siyasî û aborî ya dewletekê tê guhertin, pê re sazî, dezgeh û rêvebiriyên wê dewletê jî dikevin bin bandora guhertinan. Di van salên serobîn de redaksiyona radyoya kurdî jî rastî astengiyan tê. Ji ber pirs-girêkên aborî weşana radyoya kurdî sê caran radiweste. Girtina dawî di sala 2004ê de, piştî şoreşa Gulanê li Gurcistanê, pêk tê. Lê weke Bihar dibêje, "Dawiya 30yê Kanûna 2007ê bi saya

bi gotinan nayê ziman; wan ne tenê agahiyên civakî dane, herwiha propagandaya çand, ziman û diroka Kurdan jî kirine. Bi gotina Biharê, "Radyoya kurdî li Gurcistanê malbeteke çanda gelê me ye û ferz û lazim e.

Radyoya Ronkayî di heftiyê de carekê, di rojên sêşemê de, li ser pela FM 100.9, 15 deqeyan weşana xwe dike. Herwiha di çend malperên kurdî de jî bernameya Radyoya Ronkayî tê weşandin. Ev malper ev in: www.Sarhad.ge û www.kurd.ge.

Azad Dicle rudaw.net

... Pey çûyîna xazginîyara ezê tera bêjî:

- Lêlê, lê xûşkê, lê heyranê, min qesd usa kir, bila ewana careke din bîn. Cara duda dîsa her tiştê bê wekilandinê, lê tenê vê carê bavê hizkirîyê te wê bêje:

- "Min panzdeh pez, noginek da, de tu bêje: - "Erê", em rabin çaya şîrîn vexwun.

Îcar jî ezê bi hutul-mutil bêjim:

- "Na, na, na"! Xazginî wê dîsa por-poşman rabin herin, çendekê derbaz be ewanayê cara sisîya bîn. Kal-bavan ji heta sisîya gotîye. Lêlê xûşkê, lêlê zerîyê, dîsa her tiştê bê wekilandinê, lê îcar bavê xort wê bêje: -

- Min çawa qelend 20 pez, çêlekeke bi gollîk, meyîna qemer da, de tu bêje: - "Erê".

Lêlê, rindikê, îcar ezê rabime ser pê û bêjim:

- "Xûşkê, heyranê, misîné avê, teyştê bîne, avakê ser destê brayê xwe ke".

Tuyê kewe-kaw misîné avê bidî destê xwe, teyştê binî ber

Lo keko, lo birao

min daynî, tuyê avê lêkî, ezê destê xwe bişom, bi pêjgirêva paqîşkim û bêjime xazginîyan:

-Lo pismamno, qelend qirêca destê min bû, min şûşt û ewa qurbana xûşka xwe kir. Min qest- bende qelend menî girt sê cara hûn birin-anîn, wekî

bêjim:

- "Rastî jî qelend qirêca destaye, ewê qurbana xûşka xwe dikim, lê xûşkê qurbana wê nakim.

Çawa edet awa dibêjin: - "Min keçikeke qurbana we kir". Ez qelend qurbana we dikim, lê

perîya mala me qurbana tu kesî nakim! Min bi dilê paqîş xûşka xwe da xortê we"

Lo keko, lo birao, lê te digot:

- "Ezê bêm, roja dewatê-şayîyê gava bejina te bix-emilînin, kofîyê bidine serê te, xûşkê ezê bêm piştê te girêdim".

- Lo, birao, lo keko, eva deh salin çavên min rîya teye.

Çendekî berî dayîka me nexweş bû, nexweşxanê da bû, min xwerin, hinek kelmel hilda, jimalê derketim hatim li rawestgeha avtobûsê sekinim; ewa jî dereng, dereng dihat û ez dîsa ketime mitala:

- Lo keko, lo birao, nava van salada ber agirê hesreta te gulike min reş, yek sipî qemilîye. Lo keko, lo birao, lê te digot ezê bêm.

- Lo, lo keko, lo birao, ez heyrano, weleh, bileh tu hatî mala me, tu hatî mala gellekan,

ez kîme wana bijmîrim, ewana bê jimarî, tu hatî bi dehan, bi sedan, bi hezaran xortên neçê derbaz bûyî û te pale xwe daye lûtkeya çîyayê ku, hatîye navkirinê "Şehîdên Welat". Tu neyar, tu dujmin nikare ber bi wî çîyayî gavekê bavêje. Ji ber ku ew mixenet hema wê demê ji pîya qop dibe, ji çavan kor dibe, haj pê dike be, jorda hol dibe, tê û dibe xurê hovên mîna xwe!

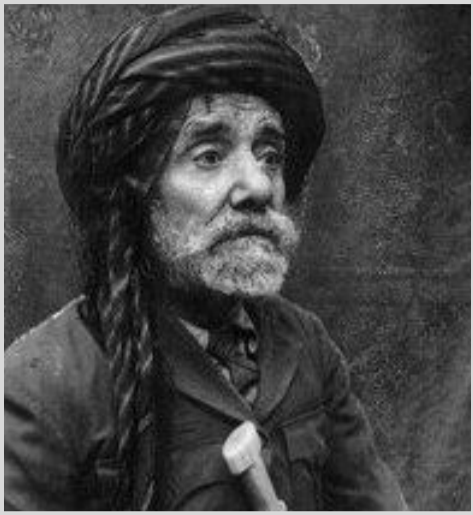
- L, lo keko, lo birao, ew bilindayî, ew lûtkeya nabe qismetê her kesî. Ji ber ku, ew bilindayî, ew lûtke ya azadarî, parastina bi hezar, hezar dayîkên mîna dayîka meye, xûşkên mîna minin, ya hemû zindîyên welatê meye!

- Lo keko, lo birao, tu bûyî xwedanê gotina xwe, tu hatî!"

Ez ewqasî bi giro birayê xwera ketibûme nava axavtinê, min qe têdernexist avtobûs çawa hatiye gihîştîye rawestgehê, dengê avtoajo, gilîyên wiye bi hêrs ez vecinqandim:

- Lêlê pîrê, zû sîyarbe, derange!

Ahmedê Hepo, Endamê Yekîtîya Nivîskarên Azerbaycanê

Piramerd

QƏLBİMİN İSTƏYİ (bir parça)

Qəlbimin istəyi belədir, belə:
Qanlı paltarım gedim məzara.
Yanan ciyərimlə, vətən sevgimlə,
Odlu sızıltımla yollanım gora.

Qəlbimdən kükrəsə od-alov, mənəcə
Alışb yansa da gorum-kəfənim;
Düşməni kömürə döndərməyincə,
Sönməz ürəyimin alovu mənim.

Bəxtiyar Vahabzadə

*Azərbaycanın görkəmli xalq şairi
Bəxtiyar Vahabzadə kürdlərin azadlıq
mübarizəsinə biganə qalmamışdır.
Şair ərəb əsgərlərinə üz tutub deyir:*

Söylə hara tuşlanıb
O top, o tank, o mərmii?
Dünənki qardaşının
Başına od saçanda
Əlin titrəməyirmi?

Şair bildirir ki:

Azadlıqdır, azadlıq,
Bu gün davası kürdün.
Əlçatmaz dağlar olmuş
Doğulandan bu yerde
Yurdu-yuvası kürdün.

*Humanist şair kürdlərə qarşı
ədələtsiz müharibə apararlara üz
tutub onlara "ətəklərinə yığıqları daşı"
yerə tökməyə çağırır:*

Kürd dağlara çəkilmiş,
Onun azadlığına
Xətər dəyməsin – deyə.
Kürd dağlara çəkilmiş,
Dağlar kimi başını
Heç vaxt əyməsin – deyə.

KÜRD ƏDƏBİYYATINDAN NÜMUNƏLƏR

Baba Raxi Həməzani (IX əsr)

(845-ci ildə döyüş meydanında
öldürüldüyü məlumdur)

EY KÜRD OĞLU

Minib köhlənini meydanda səyird,
İti xəncərini çək sağa, sola.
Dəli nəre çəkib get düşmən üstə,
Fırtınaya dönüb onları tala.
Dasin oğlanları qalxıb ayağa,
Hərəsi bənzəyir bir Rüstəm Zala.
Hörmətlə, əbədi yaşasın Cəfər,
Üsyan şərəfidir gərək ucala.
Əlaltı olmaqdan şirindir ölüm,
Dərdi-qəmi atıb çıxmış qoya.
Ey gənclər, hünərlə girən meydana,

Döyüş bizdən ötrü bənzəyir bala.
Cəfərin ardınca gedən şir kimi,
Qorxmayın düşmən salıb zavala.
Tarixlərdən bəri edirik fəğan,
Yağlar həmişə gülüb bu hala.
Min-min igidimiz düşdü zindana,
Onları çürütdü nəmli, daş qala.
Zorla apardılar arvad-uşağı,
Çoxlu baş kəsildi, qalxdı ah-nalə.
Mənimgək yüzləri düşüb torpağa,
Ac-yalavac öldü, ketsin bu bəla.

BABA TAHİR

(X-XI əsr)

Əgər Allah uçursa yamaqları bir zaman,
Çoxlu adam məhv olub vaxtsiz getsə dünyadan.
Kimse arayıb deməz: - Nədənir bu ahu-zar,
Hamı söyləyir: - öldü filan oğlu filanlar.

Qasım Qasımzadə

*Azərbaycanın görkəmli şairi və alimi
Qasım Qasımzadə "Qəzəbli dağlar"
poemasını kürdlərin milli-azadlıq
mübarizəsinə həsr etmişdir. Poemada
deyilir ki, üsyançı və əyilməz bir qoca
kürdü həds edirlər. Qocanı döyüb ölüm-
cül hala salırlar, ondan bir kəlmə qopara
bilmirlər. O susur. Lakin:*

Bu sükut söyləyir:

- Alçaq, yaramaz,
Ağalar bir yolluq eşidin bunu:
Qəzəbli dağlardan qoparmaq olmaz
Qazı Məhəmmədin ölməz ruhunu!
Yenə öz gücünü toplayıb əgər
Ona qılınc çəksə bütün fitnə-şər,
Kürdü dediyindən döndərə bilməz,
Məsəldi ki, polad sınar, əyilməz.

*Qocanın oğlunun ömür-gün yoldaşı
qucağında körpə uşaq qaynatasına baş
çəkməyə gəlir. Zindan rəisi bu dağ
gözəlini həyətdə görüb ona nalayiq
sözlər deyir və güman edir ki, onu
yoldan çıxara biləcəkdir...*

Keçirdi qəlbindən elə bu zaman
Minbir çirkin əməl rəisi zindan.
Lakin o bilmirdi o dağ gəlini,
Tutmuş başı üstə namusu bayraq,
Qaldırsa bircə yol iti əlini
Onun sinəsini parçalayacaq.
Lakin o bilmirdi, qara qaşını
Kürdüstan gözəli nə üçün çatmış,
Neçə şərəfsizin kəsib başını,
Ərinin ayağı altına atmış.

KURDISTAN

E. HEJAR

Kurdistan, ey niştımanım,
Hezî dil, arami gıyanım.
Cêy serbilîndî û şanazî,
Ta dil dewazê, dilxwazî.
Gulî pişkutî paîz,
Sîs nabê û nawerê hergîz
Mêşkim hestim, bîrim, jînîm,
Bo ton ey gıyanî şîrînim.
Ta zîndûm her toy mebestim,
Xoşim dewêy detperestim.
Bişmirim leşî begil bû,
Derwênê çebd gul û dirû.
Gulim bo destî dildarît,
Çiklim bo çawî bedkarît.
Gıyanîş defrête asmanît,
Ewsa têr deka seyranît.

KÜRDÜN FACİƏSİ

Kürdüstan yüz ildir ki, istiqlal və azadlıq uğrunda vuruşur, öz milli simasını qorumaq uğrunda vuruşur. Bu vuruş iki istiqamətdə, daxili və "xarici" istiqamətdə aparılır. Əsasən beş dövlət ərazisində yaşayan kürdlər həm özləri ilə, həm də öz dövlətləri ilə vuruşurlar. Faciədə buradan başlayır. Türkiyə dövlətinə qarşı istiqlal tələbi ilə çıxış edən fəhlə partiyasının İraqdakı bazaları Türkiyənin hava və quru qüvvələrinin hücumuna məruz qalır. İraq Kürdüstanı kürdləri isə Türkiyə kürdlərinin İraq Kürdüstanından arxa cəbhə kimi istifadə etmələrinə qarşı çıxırlar. İraq kürdü ilə Türkiyə kürdü qarşı-qarşıya durur. Kürdlər bir-birini qırmalı olurlar. İraqda genosidə məruz qalan kürdlər həm özləri ilə, həm də Səddam qoşunları ilə döyüşürlər. İran körfəzi müharibəsində məğlub olan Səddam ordusu Kürdüstana hücum edir. Milyonlarla kürd buzlu dağlardan İrana və Türkiyəyə qaçmalı olurlar. Bu kütləvi axın minlərlə kürdün dağlarda donub həlak olması ilə nəticələnir. Amerika və İngilis hava qüvvələri kürdlərin "köməyinə" gəlir. Səddam qoşunlarının hücumu dayandırılır, kürdlər azad nəfəs almaq üçün fürsət tapırlar. Kürdüstanı idarə etmək üçün yeni siyasi özünüidarə təşkilatları yaranır. Seçki aparılır. Ancaq bunlar uzun çəkmir. Kürdüstanda hakim olan qüvvələr arasında, qəbilə və aşirə

psixologiyası ilə yaşayan qüvvələr arasında çəkişmələr qanlı döyüşlərə aparıb çıxarır. Bir neçə ay bundan əvvəl Məsud Barzani və Cəlal Talabani dəstələri bu gün İraq Kürdüstanına hakim olan bu qüvvələr arasında toqquşma baş verdi. Danışıqlar "nəticəsində" sülh yarandı. Lakin bu sülhdə uzun çəkmedi. Yenə də silah işə düşdü. Talabani və Barzani qarşılıqlı daha təhlükəli mərhələyə qədəm qoydu. Milli özünüidarəetmə və ya milli istiqlaliyyət haqqında düşünüən və bu yolda ancaq silahlı mübarizədən istifadə edən kürd, öz aralarında dil tapa bilməyən kürd hansı idarəetməkdən danışıq? Burada ancaq qəbilə başçısına sözsüz tabe olan sadə kürd ölməli olur. Kürd xalqının düşmənləri də daxili çəkişmələrdən istifadə edir, yüz illik müharibələrin neçə yüz illik müharibəyə çevrilməsinə zəmin yaradır.

Ə. Meşkinli.

"Mühacir", 6 may 1994

Kürd olmağın qəbahəti nədədi?

Üzü ağdır ulu-tanrı yanında,
Mərdanəlik hər vaxt coşur qanında
Dost yolunda qıyar şirin canın da,
Kürd olmağın qəbahəti nədədir?

Dostunu-dost, düşməni düz seçər,
Namusuna, qeyrətinə and içər
Vətənə son damla qanından keçər
Kürd olmağın qəbahəti nədədir?

Nə var toplar, nə mal-dövlət aramaz,
Qeyrətini nəre yüklə aparmaz.

Kürd-kürd deyib hay-küy salmaq yaramaz
Kürd olmağın qəbahəti nədədir?

Kara gəlməz şər-böhtanlar, hədələr
Yolu azmaz cəhd edilə nə qədər
Yalan-palan yayan, gədə-güdələr
Kürd olmağın qəbahəti nədədir?

Ünvanına qara yaxma, hədərdi
Azərbaycan ürəyində tərperdi
Bu dünyaya sinəsi bir sipərdi
Kürd olmağın qəbahəti nədədir?

KÜRDÜN SƏSİ

"RONAHİ" KÜRD MƏDƏNİYYƏT MƏRKƏZİ

Kürd əlifbası və azərbaycan əlifbasında qarşılığı

yallı]	Şş - Şş [şev - gecə, zəbeş - qarpız]
Hh - Hh [hêk - yumurta, hesp - at]	Tt - Tt [tarî - qaranlıq, yekîti - birlik]
li - li [bizin - keçi, kevir - daş]	Uu - qarşılığı yoxdur, təxmini "ö" səsidir. Bəzi ləhcələrdə (misal üçün Azərbaycan kürdlərinin bir qismi) "ü" kimi tələffüz edilir, bəzi ləhcələrdə "ı" kimi.
Îî - li [kanî - bulaq, şîlan - itburnu]	[gur - canavar, gul - gül, du - iki]
Jj - Jj [jin - qadın, jîyan - heyat]	Ûû - Uu [bük - gəlin, dû - tüstü]
Kk - Kk [kesk - yaşıl, keç - qız]	Vv - Vv [mêvan - qonaq, vir - yalan]
Ll - Ll [lêv - dodaq, mal - ev]	Ww - qarşılığı yoxdur, ingilis dilindəki "w" səsine bənzəyir [welat - vətən, wêne - şəkil]
Mm - Mm [mêr - kişi, masî - balıq]	Xx - Xx [xizan - uşaq, xezal - ceyran]
Nn - Nn [nan - çörək, name - məktub]	Yy - Yy [yek - bir, çîya - dağ]
Oo - Oo [ode - otaq, kon - alaçıq]	Zz - Zz [zozan - yaylaq, ziman - dil]
Pp - Pp [pîvaz - soğan, pênc - beş]	
Qq - qarşılığı yoxdur, təxmini boğazda "ğ" səsi [qelûn - qəlyan, beq - qurbağa]	
Rr - Rr [ro - günəş, rind - gözəl, îro - bugün, roj - gün]	
Ss - Ss [sêv - alma, se - it, sê - üç]	

Hazırladı: Seymur Alxanov

MƏRD LİK ƏLAMƏTİ

Bir cəsur və oğru kürd şahın xəzinəsini yarmağa nail olur. İki xurcunu qızılla doldurub qapıdan çıxanda ayağının altına yumru bir şey toxunur. Qaranlıq gecədə onu görmür. Əyilib yerdən götürüb dilinə burur və hiss edir ki, daddığı düzdür. Oğru kürd dolu xurcunun ikisini də, içindən bir qızıl da götürməyib xəzinənin qapısı ağzında qoyub gedir.

Səhər baş vrən hadisəni şahə xəbər verirlər. Şah, vəzir-vəkil oğrunun bu hərəkətinə mat qalır. Şah car çəkdi ki, bu işi kim edibse üzə çıxsın, mənim yanıma gəlsin və bilsin ki, ona heç bir cəza berilməyəcəkdir. Oğru kürd bu xəbəri eşidəndə şahın yanına gəlib günahını boy-nuna alır. Şah ondan soruşur: - Bəs, nəyə görə dolu xur-

cunları aparmamısan? Kürd əhvalatı danışır deyir: - Mən, duzunuzu daddım, xurcunları aparsaydım bu mənə haram olardı. Kürdün bu mərdliyi və kişiliyi şahın xoşuna gəlir və qızıl dolu xurcunları ona bağışlayır. Toplayanı: Əsgərov Heydər, Qubadlı rayonu, Xanlıq kəndi.

ALAQRŞAQ

Alaqrşaq Qubadlı rayonunda 25 evdən ibarət olan, 250-260 il bundan əvvəl qədim Xanlıq kəndindən ayrılmış Nəzərli kürd tayfasının məskunlaşdığı kənddir. Əsrin əvvəllərində 120-130 evdən ibarət imiş. Sonralar Qarabağın müxtəlif rayonlarına səpələnmişdir. Bəs nə üçün Nəzərli adını itirib, kənd Alaqrşaq adlanmışdır? Əsil həqiqətə görə kəndin kişiləri o zaman çuxa paltarı geyir və üstündən ortalarına toxun-

muş qurşaq çəkərmişlər. Kəndin kişiləri bu ağ qurşaq qarın nahiyəsinin kökəlməməsi, ağır yük qaldıranda, əyilib-duranda aşağı boşluq hissəsində qasıq bəbağırşaq yırtığı əmələ gəlməməsi üçün istifadə edirmişlər. Bu, həm də boz və qara geymə bir növ yaraşır verərmiş. Qadın və qızlar da bu qurşaqdan istifadə edərmişlər. Həmin bu qurşaq kişi və qadınların çevik və nəcim olmalarına səbəb

olmuş. Alaqrşaq kəndə bu mənada uzunömürlülər məskunu sayılmış. Kənd əhalisinin ulu babaları sayıla Qədar, Gülmalı bə Yaqub 130-140 il ömür sürsələr də öldükləri günə kimi qıvraq və gümrah olmuşlar. İndi erməni işğalında olan Alaqrşaq kəndinin adı bu mənada yaranmışdır. Ağakışi Yaqubav, Qubadlı

İraq kürdlərinin lideri Ayətullah Sistaniyə təşəkkür etdi

Məsud Bərzani Ayətullah Sistaniyə təşəkkür məktubu göndərərək İslamazeri.az-ın YDH-ə istinadən verdiyi xəbərə görə, Şimali İraq kürd muxtar bölgəsinin rəhbəri Məsud Bərzani Bağdad və Ərbil arasında yaşanan son gərginliklərlə bağlı göstərdiyi mövqeyə görə Ayətullah Sistaniyə öz təşəkkürünü bildirib.

KürdPress xəbər agentliyi bu haqda məlumat yayıb. Məlumatda bildirilir ki, Şimali İraq kürd muxtar bölgəsinin rəhbəri Məsud Bərzani Bağdad və Ərbil arasında yaşanan son gərginliklərlə bağlı göstərdikləri mövqeyə görə Ayətullah Sistaniyə və digər Şiə Mərceit Təqlid müctehidlərinə öz təşəkkürünü bildirib.

Bərzaninin bu açıqlamasında deyilir:

"Bismilləhir-rahməni-rahim Baş nazir ilə Kürdüstan Bölgəsi arasında yaşanan

mövcud böhrandakı göstərdikləri bəzə mövqeyə görə, Ayətullah Sistani və digər Şiə Mərceit Təqlid müctehidlərinə minnətdaram. Tarix bir daha təkrarlandı. Buna görə də, sizlərə təşəkkür edirəm.

İraqın Kürdüstan muxtariyyətinin rəhbəri Məsud Bərzani".

NAVÊN MEHAN

Kurdî - Azərbaycanca

Rêbendan - Yanvar

Reşemî - Fevral

Adar - Mart

Nîsan - Aprel

Gulan - May

Hezîran - İyun

Tîrmeh - İyul

Gelawêj (Tebax) - Avqust

Rezber (Îlon) - Sentyabr

Kewçêr (Cotmeh) -

Oktyabr

Sermawez - Noyabr

Berfanbar - Dekabr

NAVÊN DANAN

Beyanî - Sabah

Nîvro - Günorta

Berêvar - Günortadan

axşama olan müddət

Êvar - Axşam

Şev - Gecə

NAVÊN DEMSALAN

Bihar - Bahar

Havîn - Yay

Payîz - Payız

Zivistan - Qış

DEMÊN XWARINÊ

Taşî - Nahar

Firavîn/Navroj - Günorta

yeməyi

Şiv - Şam

Paşiv - Sahur yeməyi

Kürd atalar sözü:

- Ay eşşək, gəl səni cən-nətə...

- bəs orda qanqal var?

At qaçır, atlı özünü tərifiylir.

Kürd nə atını, nə də silahını heç kəsə verməz.

Bir şahın sarayına üç əcəl gəlir. Hamı baxır nökrin gözələrinə. Nökr deyir:

- Qurbanın biri mən, bəs o biriləri kim?

Abxaz atalar sözü:
Yağışı saxlamaq asandır, nəinki ərə getmək istəyən qızı.

Qısanın əli çatmadı, uca da əyilmədi.

Özünü yalandan dəli göstərməkdənsə, yalandan ağıllı göstərmək yaxşıdır.

Allah rəhmət eləsin

"Ronahi" Kürd Mədəniyyət Mərkəzinin sədri Kamil Həsənov və idarə heyətinin üzvləri Dostəli Paşayev, Seymur Alxanov, Osman Paşayev, Rəfail Mailov, Mürvət Qədimovlu, Gülnarə Zəngəzurlu, Ofeliya Əliyeva Samir qardaşımıza atası

Nurəli Rəhimovun

vaxtsız vəfatından kədərləndiklərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Rêdaktorê sereke:
Sêymûr Alxanov

Endamên rêdaksiyayê:
Ofêliya Mecid
Rena Rehman
Vusal Ziyadxanoxlu
Namîg Kamîl

"RONAHİ"
KÜRD
MƏDƏNİYYƏT
MƏRKƏZİ

Destûrname: №3601

Qəzet KMM-nin
kompüter mərkəzində
yığılıb səhifələnmişdir.

Tel: (+994 12) 566 74 08
(+994 55) 693-32-32